

Activiteitenplan steenuil en huismus, Huurlingsedam 33, Wijchen

in het kader van de Wet natuurbescherming

J.H. van der Heide

Activiteitenplan steenuil en huismus, Huurlingsedam 33, Wijchen

in het kader van de Wet natuurbescherming

J.H. van der Heide

Status uitgave: definitief

Rapportnummer: 21-058
Projectnummer: 21-0014
Datum uitgave: 31 mei 2021
Projectleider: J.H. van der Heide MSc
Tweede lezer: drs. G.J. Berg
Naam en adres opdrachtgever: Hendriks Projectontwikkeling B.V.
H. de Baaij
Postbus 179
5347 KM Oss
Akkoord voor uitgave: Ir. G.H. Bonhof

Paraaf:

Graag citeren als: van der Heide, J.H. 2021. Activiteitenplan steenuil en huismus, Huurlingsedam 33, Wijchen. Bureau Waardenburg Rapportnr. 21-058. Bureau Waardenburg, Haren.

Trefwoorden: Activiteitenplan, steenuil, huismus, Wijchen

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv.

Opdrachtgever hierboven aangegeven vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Hendriks Projectontwikkeling B.V.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001: 2015. Bureau Waardenburg bv hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Bureau Waardenburg, Varkensmarkt 9 4101 CK Culemborg, 0345 51 27 10, info@buwa.nl, www.buwa.nl

Inhoud

A. Beschrijving gebied en voorgenomen ontwikkelingen	4
B. Functie van het plangebied voor steenuil en huismus	6
C. Staat van instandhouding en verspreiding	7
D. Wijze van uitvoering	9
E. Periode	9
F. Planning werkzaamheden	9
G. Alternatieven	9
H. Effecten op staat van instandhouding	10
I. Verantwoording onderzoek	10
J. Beschrijving mitigerende maatregelen	11
K. Beschrijving compenserende maatregelen	11
L. Onderbouwing noodzaak	13
Literatuur	15

A. Beschrijving gebied en voorgenomen ontwikkelingen

Ligging

Het plangebied ligt op de rand van het bebouwd gebied van Wijchen aan de noordzijde van de Huurlingsedam en naast de N324

Provincie: Gelderland

Gemeente: Wijchen

Plaats: Wijchen

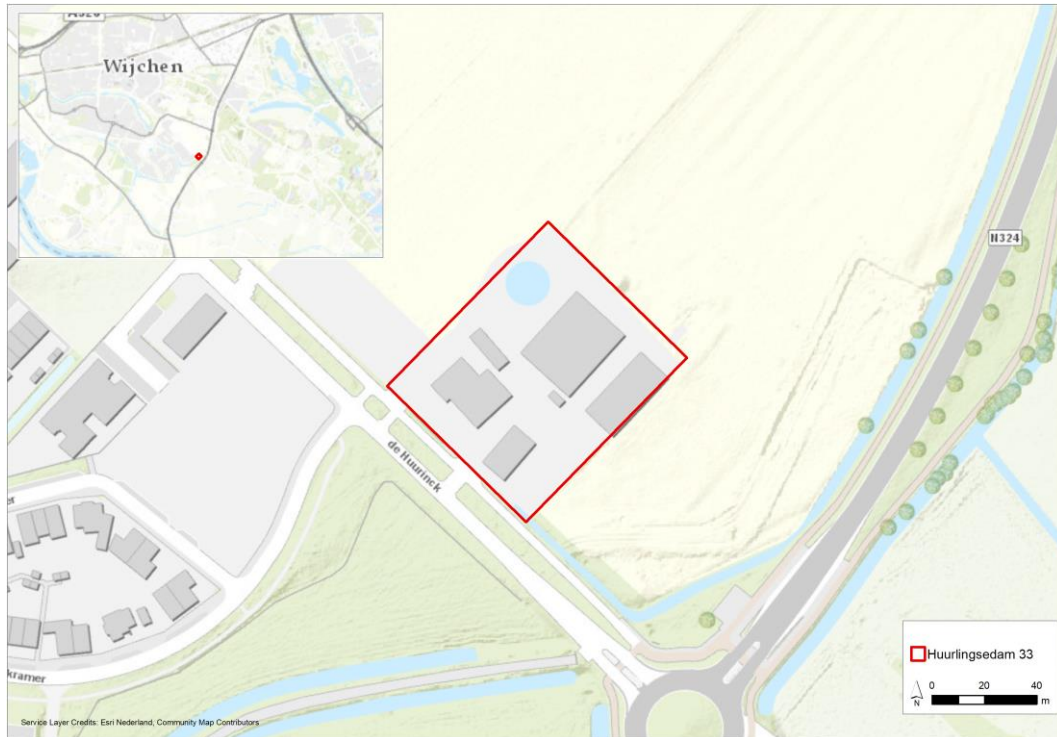
Straat: Huurlingsedam 33

Figuur A.1 Foto's plangebied

Inrichting plangebied

Het plangebied is gelegen net buiten een woonwijk van Wijchen in een agrarische omgeving. In het afgelopen jaar is de woonwijk aan de westkant van het plangebied fors uitgebreid. Aan de zuidzijde (aan de overkant van de Huurlingsedam) is een bos aanwezig. Het plangebied bestaat uit een woonhuis met diverse schuren. Tevens is er een poel aanwezig op het terrein. Dit betreft een betonnen bak, welke in het verleden mogelijk als waterreservoir fungeerde. Het terrein is ten tijde van het veldbezoek enigszins verwilderd en er zijn ook diverse bomen aanwezig. De bovenstaande foto's geven een impressie van het plangebied op 12 november 2020 (Figuur A.1).

Figuur A.2 Ligging plangebied (rood omkaderd) (Esri Nederland, Community Map Contributors | Esri Nederland, beeldmateriaal.nl | Esri Nederland, Kadaster | Esri Nederland, AHN).

Voorgenomen ontwikkelingen

Hendriks Projectontwikkeling B.V. is voornemens om op de Huurlingsedam 33 te Wijchen enkele schuren en een betonnen bak te slopen. Hendriks Projectontwikkeling B.V. wil het woonhuis met naastgelegen schuren verkopen (de voorzijde van het perceel). De beoogde koper wil deze opstallen slopen en hier een nieuw woonhuis bouwen. Op de locatie van de schuren achter op het perceel zijn twee nieuwe bouwkvavels gepland.

Werkzaamheden

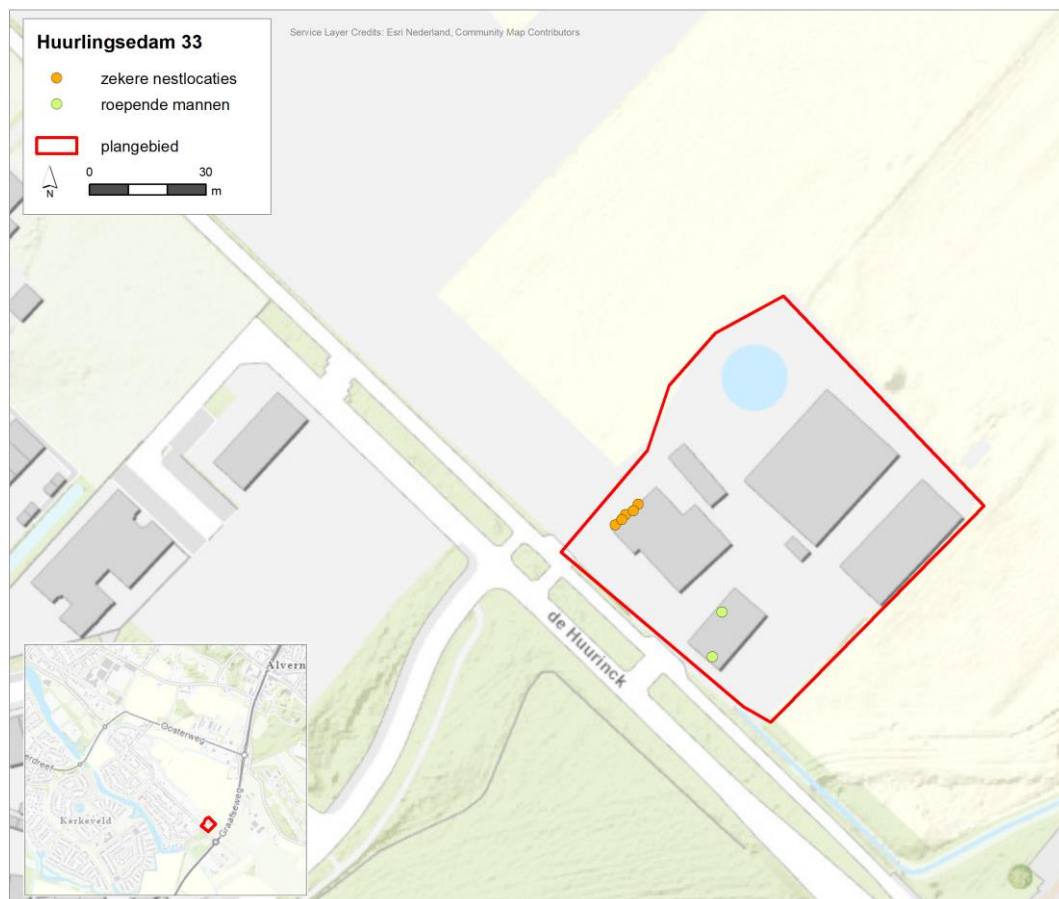
De werkzaamheden bestaan uit reguliere sloop- en bouwwerkzaamheden. Hierbij wordt de bestaande bebouwing gesloopt, vegetatie verwijderd en grond vergraven. Bij de sloop- en bouwwerkzaamheden wordt op beperkte schaal zwaar materieel zoals een graafmachine en vrachtwagens ingezet.

B. Functie van het plangebied voor steenuil en huismus

Steenuil

Tijdens het veldbezoek zijn diverse sporen van steenuil aangetroffen en is twee keer een steenuil gezien. Ook vanuit de uilenbescherming (mond. med. Jordy Houke) is bekend dat op dit adres al jarenlang een steenuilenpaar aanwezig is. Het is echter onbekend waar ze precies broeden, maar er zijn in het verleden jongen op het erf gezien, zodat gesteld kan worden dat er een nest aanwezig is. Een nestlocatie voor steenuil is zeer moeilijk vast te stellen, aangezien deze vaak diep weg zitten en niet direct zichtbaar zijn.

Figuur B.1 Aanwezigheid huismus tijdens het onderzoek.

Huismus

Vanuit de NDFF (2020 (i)) is het voorkomen van huismus op deze locatie bekend. Deze is in mei 2020 twee keer aangetroffen. Tijdens het veldbezoek op 12 november 2020 zijn er geen huismussen aangetroffen, maar dat sluit het voorkomen van de soort op deze locatie niet uit. In 2021 is er nader onderzoek verricht naar het voorkomen van huismussen. Op 15 april 2021 is het eerste bezoek naar huismus verricht (bewolkt, 7 graden en droog).

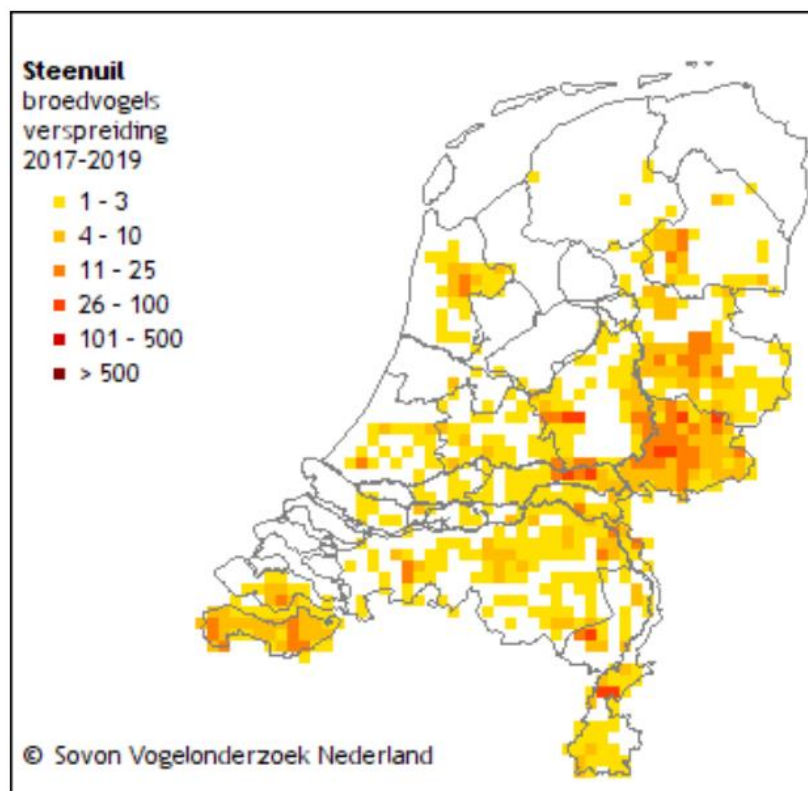

Hierbij zijn 4 tot 5 paar huismussen binnen het plangebied aangetroffen, waarvan in ieder geval 2 paar onder de pannen van het woonhuis. Op 10 mei is het tweede bezoek verricht (deels zonnig, 12 graden en nagenoeg droog). Hierbij zijn 4-6 paar aangetroffen. Alle onder de pannen aan de noordwestkant van het woonhuis (zie *Figuur B.1*). Er wordt daarom uitgegaan van 6 nestlocaties van huismuis bij de ontheffingsaanvraag.

C. Staat van instandhouding en verspreiding

Stenuil (*Athene noctua*) – landelijk

De verspreiding in Nederland is in hoofdzaak beperkt tot het kleinschalige cultuurlandschap van Oost-, Zuid- en Midden-Nederland. De hoogste dichtheden komen voor in delen van het rivierengebied en het oosten van Gelderland. In het westen en noorden van het land is de Steenuil tussen 1975 en 2000 op veel locaties verdwenen. Elders zijn de aantallen in dezelfde periode afgenomen. Sindsdien nemen ze in het rivierengebied verder af, zijn ze op de zeeklei stabiel en herstellen ze licht op de zandgronden. De afname houdt verband met vermindering van nestgelegenheid (knotwilgen, schuurtjes) en voedsel (door intensivering van het agrarisch grondgebruik). Na koudere en sneeuwrijke winters zakten de aantallen soms tijdelijk in, soms ook niet (Sovon, 2021a(i))

Figuur C.1 Verspreiding van de steenuil (bron: sovon 2021(i))

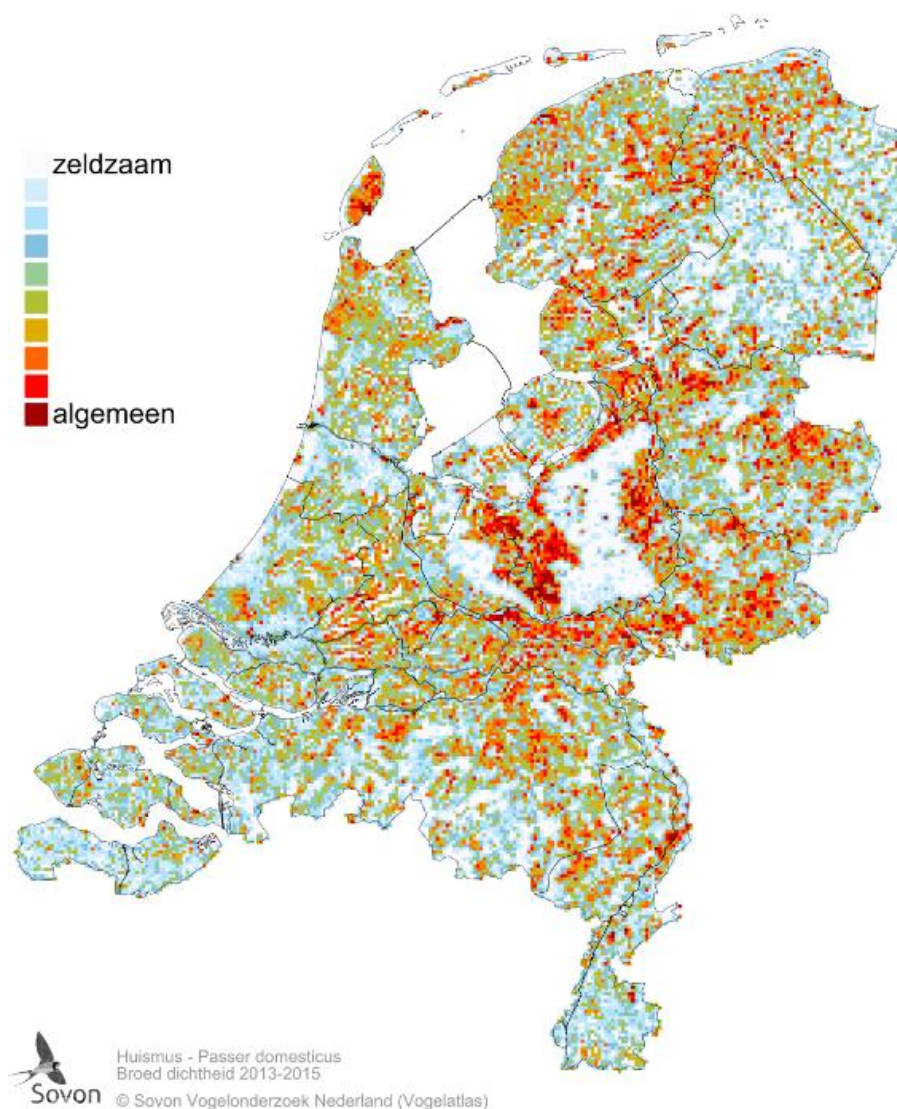

Stenuil (*Athene noctua*) - lokaal

Lokaal komt de steenuil veel voor en rondom het plangebied zijn ook diverse andere broedlocaties in de nabijheid (NDFF, 2021. Mond. Med. Jordy Houkes (vogelwerkgroep Wijchen, 2021).

Huismus (*Passer domesticus*) - landelijk

De Huismus was lange tijd de talrijkste Nederlandse broedvogel, maar moest die plek afstaan aan de Merel. Sinds 1975 of eerder zijn de landelijke aantallen vermoedelijk gehalveerd. De grootste afname lijkt voorbij: de recente aantallen schommelen. De verspreiding overlapt met die van concentraties mensen. Huismussen zijn het talrijkst bij oudere huizen in een deels groene, liefst wat rommelige omgeving aan stadsranden of op het platteland. In strakke nieuwbouwwijken en het versteende hart van grote steden zijn ze schaars of ontbreken ze bij gebrek aan nestgelegenheid en/of voedsel (sovon, 2021b)

Gebaseerd op modelberekeningen

Figuur C.2 Broeddichtheid van de huismus (bron: sovon 2021(i))

Huismus (*Passer domesticus*) – lokaal

Lokaal komt de huismus veel voor en rondom het plangebied zijn ook diverse andere broedlocaties in de nabijheid (NDFP, 2021). Uit het nader onderzoek is gebleken dat er in het plangebied 6 nestlocaties aanwezig zijn in het woonhuis.

D. Wijze van uitvoering

Hendriks Projectontwikkeling B.V. zal de schuren welke aanwezig zijn achterop het perceel na vergunningverlening laten slopen door een erkend sloopbedrijf. De boerderij met opstallen voorop het perceel zullen worden verkocht en de beoogde koper zal deze slopen, conform de voorwaarden in de ontheffing.

E. Periode

De sloop van alle opstallen is gepland direct na het verlenen van de ontheffing en in ieder geval buiten het broedseizoen (maart-augustus). Getracht wordt om de sloop in het najaar van 2021 uit te voeren. De ontheffing wordt in ieder geval voor 2 jaar aangevraagd, zodat er altijd uitgeweken kan worden naar het najaar van 2022, mocht dit onverhoopt nodig blijken te zijn.

F. Planning werkzaamheden

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 september 2021 tot 1 maart 2023. De sloopwerkzaamheden worden buiten de kwetsbare periode van broedvogels uitgevoerd, dat wil zeggen buiten de periode maart – augustus. Dit is ook de meest kwetsbare periode voor diverse andere soorten, waaronder grondgebonden zoogdieren. De werkzaamheden zullen zoveel mogelijk continu worden doorgevoerd.

G. Alternatieven

In het kader van de ontheffingsaanvraag dient te worden gezien of betere alternatieven beschikbaar zijn voor het plan. Hieronder is voor de verschillende potentiële alternatieven uitgewerkt dat betere alternatieven ontbreken.

Niet uitvoeren van de activiteit

Bij het niet uitvoeren van de activiteit blijven nest- of verblijfplaatsen voor de korte termijn behouden. Op de lange termijn zal de leegstaande bebouwing echter meer en meer vervallen, waardoor de geschiktheid als nest- of verblijfplaats verloren gaat of verminderd. Zelfs in de huidige situatie is de bebouwing niet optimaal geschikt. Het niet uitvoeren van

de activiteit levert dan ook uitsluitend winst voor de korte termijn. Bovendien worden in de nieuwe gebouwen nest- en verblijfplaatsen voor huismus en vleermuizen ingebouwd. Het plan beoogt daarmee een verbetering van de situatie voor huismus. Ook ontbreken verblijfplaatsen van vleermuizen in de huidige bebouwing, terwijl deze wel worden ingebouwd in de nieuwbouw. Het niet uitvoeren van de activiteit is daarom geen gunstig alternatief voor de beschermde natuurwaarden. Tevens is de locatie vandalisme gevoelig en bevindt er zich asbest in de boerderij en mogelijk ook in de schuren, waardoor dit ook een gevaar kan opleveren voor de volksgezondheid.

Alternatieve locatie

Het plangebied betreft een locatie aan de rand van Wijchen. Door de locatie en de leegstand is het pand gevoelig voor vandalisme. Tevens zijn er plannen om ten westen van het perceel een nieuwe wijk te ontwikkelen en is het plan om ook op deze locatie enkele kavels te ontwikkelen. Een alternatieve locatie is daarom niet mogelijk, met name ook omdat dit pand door de aanwezigheid van asbest een potentieel gevaar voor de volksgezondheid kan vormen.

Alternatieve werkwijze

Behalve sloop en nieuwbouw, kan ook gekozen worden voor renovatie van de bestaande bebouwing. Het betreffen hier echter stallen die niet meer zodanig in gebruik zijn. Renovatie is dan in dit geval geen optie. Voor de boerderij geldt dat renovatie kostentechnisch niet haalbaar is, aangezien deze te vervallen is om te renoveren. Ook komt daarbij dat bij renovatie sprake zal zijn van aantasting van nest- en verblijfplaatsen door werkzaamheden aan het dak en aan de (spouw)muren, bijvoorbeeld bij het aanbrengen van isolatiemateriaal. Met een andere werkwijze kunnen negatieve effecten op verblijfplaatsen niet voorkomen worden.

H. Effecten op staat van instandhouding

De Staat van Instandhouding van de steenuil als broedvogel en als niet-broedvogel in Nederland is matig ongunstig (sovon, 2021a). De Staat van Instandhouding van de huismus als broedvogel en als niet-broedvogel in Nederland is ook matig ongunstig (sovon, 2021b). Voor beide soorten zullen maatregelen worden getroffen waardoor een broedlocatie behouden zal blijven. Tevens zal het foerageergebied in stand blijven, waardoor er geen negatieve effecten te verwachten zijn op de staat van instandhouding van beide soorten.

I. Verantwoording onderzoek

In 2020 heeft er een onderzoek (quickscan) plaatsgevonden op deze locatie door Bureau Waardenburg (van der Heide & Anema, 2020). Hieruit is gebleken dat steenuil aanwezig is op deze locatie en er bestaat een sterk vermoeden dat huismus ook aanwezig is op de

locatie. Tevens is uit gegevens van vogelwerkgroep Wijchen (mond. Med. Jordy Houkes) bekend dat steenuil hier heeft gebroed. Ook is onlangs in 2021 steenuil hier nog steeds aangetroffen. Vanuit de gegevens uit de NDFP is gebleken dat huismus aanwezig is geweest op deze locatie. Hier is in 2021 nader onderzoek naar verricht (resultaten zijn verwerkt in dit activiteitenplan). Hieruit is gebleken dat er maximaal 6 verblijfplaatsen van huismus aanwezig zijn.

J. Beschrijving mitigerende maatregelen

De sloopwerkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen (maart-augustus), zodat broedende vogels niet verstoord worden. Daarna zal het werk worden opgestart onder toezicht van een ecooloog, waarbij eerst voorzichtig de daken zullen worden verwijderd, zodat eventueel aanwezige soorten voldoende tijd hebben om te vluchten. Nadat het dak is verwijderd zal pas de dag erna begonnen worden om de verder sloop uit te voeren.

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming kent een zorgplicht. Als volgens bovengenoemde maatregelen en buiten het broedseizoen wordt gewerkt, wordt al voor een groot deel invulling gegeven aan de zorgplicht. Mocht onverhoopt toch een vogelnest worden aangetroffen, dan worden de werkzaamheden stilgelegd en wordt met een ecooloog bekeken welke maatregelen nodig zijn. Tevens zullen de werkzaamheden plaats vinden buiten de kwetsbare periode van grondgebonden zoogdieren (maart-augustus) om zodoende effecten op kleine zoogdieren tot een minimum te beperken. Bosschages zullen zoveel mogelijk worden gespaard, zodat er voldoende dekking blijft voor diverse soorten.

K. Beschrijving compenserende maatregelen

Tijdelijke voorzieningen

Steenuil

Voor steenuil worden geen tijdelijk voorzieningen geplaatst, aangezien direct de permanente voorzieningen geplaatst zullen worden.

Huisumus

Het plaatsen van tijdelijke voorzieningen voor huismus zal plaatsvinden in de directe omgeving van het plangebied. Hiervoor zullen 24 nestplaatsen in de directe omgeving worden geplaatst. Deze kasten zullen in de omgeving aan diverse bomen worden geplaatst, aangezien er gebouwen in de directe omgeving zijn waar deze aan geplaatst kunnen worden.

Permanente voorzieningen

Steenuil

Voor steenuil zullen minimaal een half jaar voor aanvang van de sloop drie kasten worden geplaatst in de nabije omgeving. Dit betreffen nestkasten van het type UK ST 01 van Vivara pro. De locaties van de te plaatsen kasten zijn in overleg met Jordy Houkes van vogelwerkgroep Wijchen vastgesteld. Twee locaties zijn nabij de te slopen gebouwen en één locatie is ten noorden hiervan. In dit gedeelte is nog geen steenuil territorium vastgesteld. Hierdoor is het zelfs mogelijk dat er een nieuw paar zal vestigen, waardoor er na afronding van de werkzaamheden meer steenuilen in de omgeving broeden.

Figuur K.1 locaties van steenuilkasten.

Huismus

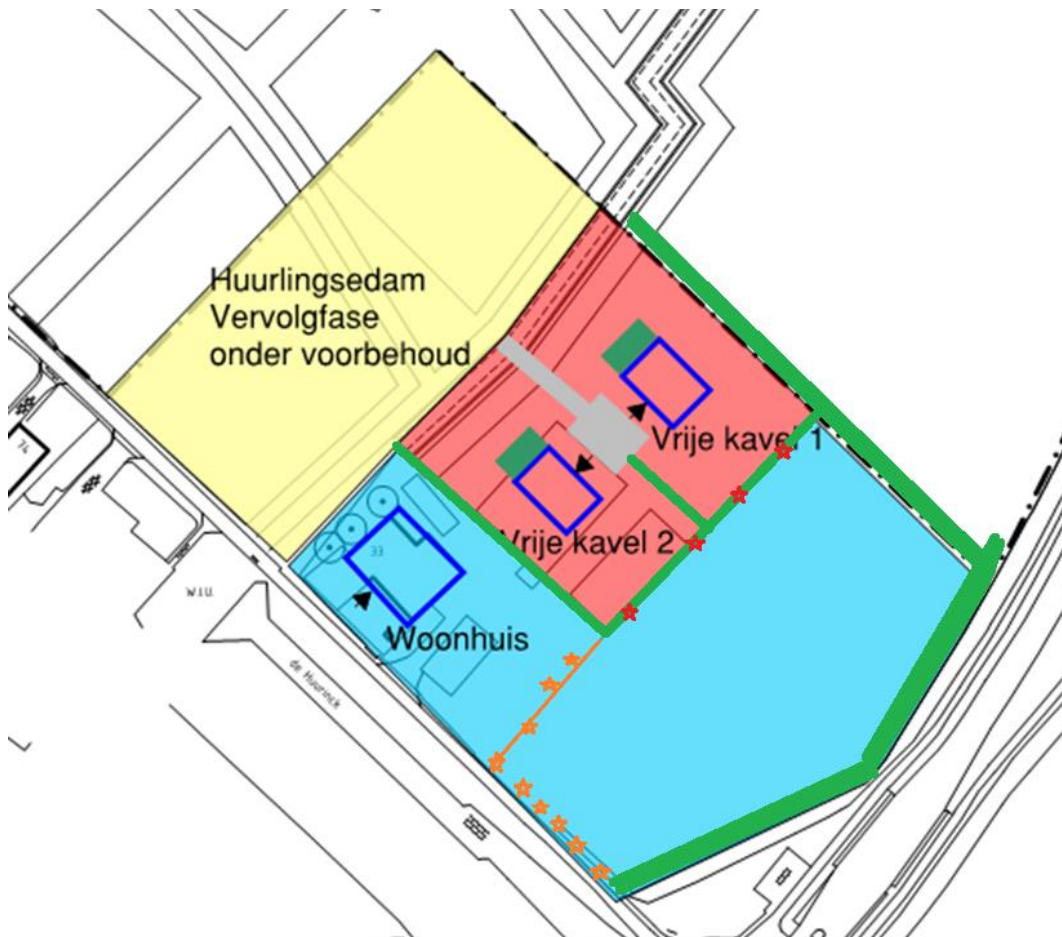
In de nieuwbouw zullen inbouwkasten worden geplaatst voor huismus. Per woning zullen minimaal 8 inbouwkasten voor huismus worden geplaatst, zodat de compensatie ten minste 1 op 4 zal zijn. Er zal dus een totaal van 24 kasten voor huismus worden geplaatst.

Overige voorzieningen

Ten behoeve van het leefgebied van steenuil en huismus, maar ook voor kleine zoogdieren is het van belang dat een deel van het terrein groen blijft. Tussen de woonpercelen dient een natuurlijke afscheiding te komen, dit kan een heg zijn of een takkenril. Voor zover mogelijk dienen de huidige fruitbomen op het terrein hergebruikt te worden in de toekomstige situatie.

De woningen zullen naast de huismuskasten ook inbouwkasten krijgen voor gierwaluw en vleermuizen. Per woning zullen minimaal 2 gierwaluwkasten en 4 vleermuiskasten worden ingebouwd.

Figuur K.2 toekomstige inrichting van het plangebied. In groen staan hagen ingetekend die aangeplant zullen worden met inheemse beplanting. In oranje staan de te handhaven groenstructuren. In het oosten is een houtwal van minimaal 5 meter breedte aanwezig, met daarin een takkenril. De sterren betreffen bomen, waarbij de rode sterren nieuw te plaatsen fruitbomen zijn.

L. Onderbouwing noodzaak

De ontheffing wordt aangevraagd in het kader van de volksgezondheid en de openbare veiligheid (artikel 3.3 lid 4, sub b, 1°), omdat het behoud van de locatie in de huidige status kan leiden tot vandalisme. Er is weinig zicht en (sociale) controle op het terrein. Dit heeft enerzijds te maken met de indeling van het gebied. Aan de voorzijde, vanaf de weg gezien, staat veel bebouwing dat een groot deel van het gebied aan het zicht onttrekt. Er is vanaf het openbaar gebied weinig zicht op activiteiten in en achter de bebouwing. Verder staat een groot deel van de bebouwing leeg waardoor sociale controle beperkt is. In het gebouw is asbest aanwezig. In combinatie met vandalisme en mogelijk brandstichting kan dit leiden

tot een gevaar voor de volksgezondheid. Door het beperkte toezicht maakt dit de locatie gevoelig voor vandalisme en behoud van de locatie kan derhalve zorgen voor bedreiging van de volksgezondheid en de openbare veiligheid.

Literatuur

Van der Heide, JH & L. Anema (2020). Notitie quickscan beschermde soorten Huurlingsedam 33, Wijchen, Bureau Waardenburg

NDFD 2021(i). Nationale Databank Flora en Fauna Uitvoerportaal: <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul>

Sovon, 2021a (i), <https://www.sovon.nl/nl/soort/7570>

Sovon, 2021b (i), <https://www.sovon.nl/nl/soort/15910>

Verspreidingsatlas, 2021(i). Huismus. www.verspreidingsatlas.nl